

NOTERLER TARAFINDAN ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILABİLECEK OLAN İŞLEMLER VE BU İŞLEMLERİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ USÛLÜ

Prof. Dr. Süha TANRIVER*

Noterler Tarafından Elektronik Ortamda Yapılabilecek Olan İşlemler

Noterlik Kanunu'nun, 198/A maddesi ile bu Kanun'da öngörülmüş olan işlemlerin, noterler tarafından elektronik ortamda, güvenli elektronik imzanın kullanılması suretiyle yapılması olanağı yaratılmış; bunu mümkün kılmak amacıyla Türkiye Noterler Birliği bünyesinde "Noterlik Bilişim Sistemi Yazı Servisi" oluşturulmuş ve elektronik ortamda yapılabilecek işlemlerin gerçekleştirilmesi sırasında uyulacak olan usûl ve esasları belirlemek amacıyla, Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik¹ çıkartılmıştır.

Yapılmasına cevaz verilmiş olan bir işlemin, noterler tarafından elektronik ortamda gerçekleştirilebilmelerinin ön koşulunu, noterlerin yanı sıra, işlem ilgilileriyle işleme katılacakların güvenli bir elektronik imzaya sahip olmaları oluşturur. Özellikle düzenleme biçimindeki bir işlem, elektronik ortamda, noterlikçe gerçekleştirilecekse, ilgilinin elektronik imzasının varlığı, daha ön plana çıkar (Noterlik Kanunu m.84, I/5).

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ RG. 11.7.2015, Sa., 29413 (Sözü edilen yönetmelik, metin içerisinde, bundan sonra, zaman zaman sadece Yönetmelik olarak da anılacaktır.)

Hangi işlemlerin, noterlikler tarafından güvenli elektronik imzayla yapılabileceğine ilişkin olarak, Noterlik Kanunu'nun 198/A maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde, genel çerçevede bir belirlemede bulunulmuş ve yine aynı yasal düzenlemenin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde, noterlerin, Noterlik Kanunu'nun 61. maddesi çerçevesinde yapacağı işlem grupları arasında yer alan tespit işlemleri² ile elektronik ortamdaki durum, görüntü, işlem veya benzeri her türlü verinin tespiti işlemlerinin, yine, elektronik ortamda da noterliklerce gerçekleştirilebileceğine açıkça işaret edilmiştir. Anılan kanun hükmünü somutlaştırmak ve uygulanma şeklini belirlemek amacıyla çıkartılmış olan Yönetmeliğin 6. maddesinde, açıkça tespit işlemlerinin yanı sıra, örnek verme, defter onaylama, belgeyi bir dilden başka bir dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çevirme, imzasız ve onaysız protesto, ihbarname ve ihtarname işlemleri ile tescil işlemlerinin, noterlerce, güvenli elektronik imzayla, elektronik ortamda gerçekleştirilebileceğine vurgu yapılmıştır. Hatta, sözü edilen düzenlemede sayılmış olan bu işlemleri, noterin, elektronik ortamda, ilgililer huzurunda hazır bulunmadan dahi, güvenli elektronik imzayla yapılabileceği hususuna dikkat çekilmiştir. Noterliklerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda gerçekleştirilebilecek olan işlemlere ilişkin olarak, Yönetmeliğin 6. maddesinde yapılmış bulunan sayma, tahdidî değil; tadadî bir nitelik taşımaktadır. Zaten sözü edilen belirlemeyi konu alan Yönetmeliğin 6. maddesinin amacı da, elektronik ortamda güvenli elektronik imzayla noterliklerce gerçekleştirilebilecek olan işlemlere işaret etmek değil; bu nitelikteki işlemlerin hangilerinin, ilgililer noter huzurunda bulunmadan, noterliklerce, elektronik ortamda yapılabileceğini açıklığa kavuşturmadır.

Hem Noterlik Kanunu'nda hem de Yönetmelikte, kendisine açıkça vurgu yapılmış olması sebebiyle, noterlerin yapabilecekleri işlem grupları arasında yer alan tespit işlemleri üzerinde, özel olarak durmakta yarar vardır.

Noterler, Noterlik Kanunu'nun 61. maddesi uyarınca, bir şeyin veya yerin hal ve şeklini, kıymetini, ilgili şahısların kimlik ve ifadelerini tespit edebilme ve davet edildiklerinde piyango ve özel kuruluşların kur'a, seçim ve toplantılarında hazır bulunarak, durumu belgelendirebilme yetkisine sahiptirler. Sözü edilen tespitin, talep halinde, noterlerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzanın kullanılması suretiyle gerçekleştirilmesi de mümkündür. Noterlik Kanunu'nun 198/A maddesinin ikinci fıkrasının son

² Bu konuda geniş ve ayrıntılı bilgi için bkz.: **Tanrıver, S.:** Noterlerin Tespit İşleri (Legal Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Dergisi 2006/3, s.593-605).

cümlesi ile Yönetmeliğin 2. maddesinde noterlerce, elektronik ortamda gerçekleştirilebilecek olan tespit işlemlerinin kapsamına, elektronik ortamdaki durum, görüntü, işlem veya benzeri her türlü verinin, saptanması da dahil edilmiştir.

Hangi işlemlerin, noterlerce, güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda yapılamayacağına yönelik olarak, ilkesel bazda belirleme, Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yapılmıştır. Anılan düzenlemeye göre, kanunların, resmî şekle veya özel bir merasime tâbi tuttuğu hukukî işlemler ile teminat sözleşmeleri, noterlerce, güvenli elektronik imzanın kullanılması suretiyle elektronik ortamda yapılamazlar. Bu düzenleme, esas itibarıyla 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmeleri yasaklanmış olan işlemlere ilişkin olarak, ilke bazında yapılmış bulunan belirlemenin, bir tekrarı niteliğindedir.

Her şeyden önce, münferit kanun hükümleriyle geçerlilik şekli olarak resmî bir şekle tabî kılınmış bulunan hukukî işlemlerin, noterler tarafından elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmelerine, hukuken cevaz verilmemiştir (Yönetmelik m.5, I, 2. c.). Bu hususla bağlantılı olarak, geçerlilik şekli olarak, resmî şeklin öngörüldüğü ve fakat resmîyet verecek makamın kanunlarda açıkça belirtilmediği durumlarda, hukukî işlemlere resmîyet kazandıracak makamın, noterler olduğunu öngören Noterlik Kanunu'nun 60. maddesinin ikinci bendinde yer alan düzenlemenin özenle altının çizilmesinde yarar vardır.

Kanunlarda, geçerlilik şekli olarak resmî şekle uygun bir biçimde gerçekleştirilmeleri öngörülmüş ve resmîyet verecek mercii olarak da noterlerin belirlenmiş bulunduğu tüm hukukî işlemlerle, yine münferit kanun hükümlerinde, resmî şekilde icrası geçerlilik şekli olarak öngörülmüş ve fakat resmîyet verecek makamın açıkça gösterilmemiş olması sebebiyle, Noterlik Kanunu'nun 60. maddesinin ikinci bendi uyarınca, noterlerin yapma yetkisini kazanmış bulunduğu tüm hukukî işlemlerin, noterliklerce de, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmeleri hukuken caiz değildir.

Bu bağlamda, taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri, geçerlilik şekli olarak resmî şekle tabî kılınmıştır ve resmîyet verecek olan makam da noterlerdir. Sözü edilen işlemlerin, noterliklerce düzenleme biçiminde gerçekleştirilmesi gerekir (Türk Borçlar Kanunu m.237, II; Noterlik Kanunu m.60,b. III). Bu işlem grubunun, noterliklerce, geçerlilik şekli olarak resmî şeklin öngörülmesi

sebebiyle, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmesi, hukuken mümkün değildir. Yapmış olduğumuz bu tespit, alım ve geri alım sözleşmeleri bakımından da aynen geçerlilik taşır. Sözü edilen işlem grupları açısından, resmî şekil, geçerlilik şekli olarak kanunda öngörülmüş; ancak resmîyet verecek makam, açıkça kanunî düzenlemede belirtilmediği için (Türk Borçlar Kanunu m.237, II), Noterlik Kanunu'nun 60. maddesinin ikinci bendi uyarınca, noterler, resmîyet verecek makam olarak işlev üstlenmişlerdir³.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 3. maddesinde tanımlanan araçların, devrine ilişkin sözleşmelerin, aynı Kanun'un 20. maddesinin birinci fıkrasının "d" bendi uyarınca, noterliklerce, düzenleme biçiminde gerçekleştirilmesi şarttır. Burada öngörülen şekil, resmî şekildir ve geçerlilik şekli olarak belirlenmiştir. Bu durumda, araç devir sözleşmelerinin de, noterliklerce, geçerlilik şekli olarak resmî şeklin öngörülmesi sebebiyle, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmeleri hukuken mümkün değildir.

Türk Medeni Kanunu'nun 532. maddesi uyarınca, resmî vasiyetnameler bağlamında, geçerlilik şekli olarak öngörülmüş bulunan resmî şekli ve özel merasimi gerçekleştirmeye yetkili merciler arasında, noterler de yer almaktadır. Sözü edilen işlemlerin de, noterliklerce, düzenleme biçiminde yapılması gerekir. Resmî vasiyetnamelerin, geçerlilik şekli olarak resmî şeklin öngörülmesi ve ayrıca Medeni Kanun'un 533, 534 ve özellikle 535. maddelerinde belirtilen ritüellere, bir anlamda özel bir merasime uyma zorunluluğu bulunan işlemler arasında olması sebebiyle, noterliklerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilmelerine hukuken cevaz verilemez.

Yapmış olduğumuz bu tespit, Medeni Kanun'un 545. maddesinin birinci fıkrasında, resmî vasiyetname şeklinde düzenlenmesi, geçerlilik şekli olarak öngörülen miras sözleşmelerinin, resmî memur sıfatıyla, noterliklerce gerçekleştirilmesinin istenmesi halinde de, aynen işlerlik kazanır.

Keza, mülkiyeti saklı tutma sözleşmeleri de geçerlilik şekli olarak resmî şekle tâbidir; bu bağlamda, resmîyet verecek olan makam da, noterlerdir⁴ (Noterlik Kanunu m.89) ve anılan sözleşmelerin noterliklerce, düzenleme

³ Doktrinde, alım ve geri alım sözleşmelerine resmîyet verecek makamın, Tapu Kanunu'nun 26. maddesi uyarınca, yalnızca Tapu Sicili Müdürlükleri olduğu da ileri sürülmektedir. Ancak, Yargıtay uygulaması, noterlerin de, bu bağlamda yetkili olduğu yönündedir. (Bkz.: **Eren, F.:** Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 3. Bası, Ankara 2016, s.219,223).

⁴ **Eren,** s.263.

biçiminde gerçekleştirilmeleri gerekir. Ayrıca, mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinin, alıcının yerleşim yeri çevresinde bulunan noterlikçe tutulan ve özel bir sicil konumunda bulunan mülkiyeti saklı tutma siciline kaydedilmesi zorunludur (TMK m.764). Son işaret edilen husus bağlamında, adeta icrası gereken özel bir merasimin varlığından bahsedilebilir. Yapılan tüm bu tespitler çerçevesinde, mülkiyeti saklı tutma sözleşmelerinin de, noterliklerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla yapılması hukuken caiz değildir.

Yine, taraflar, kanunen geçerlilik şekli olarak resmî bir şekle tâbi tutulmamış bir hukukî işlemin, resmî şekilde yapılması zorunluluğunu kararlaştırmışlar ve resmîyet verecek makam olarak da noterleri belirlemişlerse, sözü edilen işlem, aynen geçerlilik şekli olarak kanunen resmî şekle bağlı tutulmuş bulunan hukukî işlemlerin tabî olduğu hukukî rejime (TBK m.17, I) tâbi bir işlem kimliği kazanacağı için, bu hukukî işlemin de, noterliklerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla yapılması hukuken mümkün olmayacaktır⁵.

Tüm bunlara karşılık, kanunlarda, geçerlilik şekli olarak yazılı şeklin öngörüldüğü hukukî işlemler ile herhangi bir geçerlilik şekline tabî tutulmamış bulunan hukukî işlemlerin, özel merasime tâbi işlemlerle, teminat sözleşmeleri arasında yer almamaları kaydıyla, noterler tarafından, güvenli elektronik imzayla, elektronik ortamda da yapılması hukuken mümkündür.

Öte yandan, özel bir merasime tâbi tutulmuş bulunan işlemler ile mutlaka ıslak imzayla yapılması zorunluluğu öngörülmüş bulunan işlemler, noterler tarafından, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilemezler. Mutlaka ıslak imzayla yapılması zorunluluğu bulunan işlemlerin ilk örneğini, poliçe, bono, çek, makbuz senedi, varant ve kambiyo senetlerine benzeyen senetler oluşturur. Yine, bu senetlere ilişkin kabul, aval ve ciro gibi senet üzerinde gerçekleştirilmesi gereken işlemlerin de, ıslak imzayla yapılması yasal bir zorunluluktur (Türk Ticaret Kanunu m.1526, I). El yazısıyla vasiyetnameler de, nitelikleri gereği, bizatihî miras bırakanın el yazısıyla kaleme alınıp, mutlaka onun ıslak imzasıyla imzalanmak suretiyle gerçekleştirilmesi zorunluluğu bulunan işlemler arasında yer aldıkları için (Türk Medeni Kanunu m.538, I)⁶, noterlerce, hem fizikî hem de elektronik ortamda yapılamazlar. Kaldı ki; vasiyetname bağlamında, ispat ve işlem

⁵ Genel çerçevede aynı yöndeki tespit için bkz.: **Acar, A.E.**: Medenî Muhakeme Hukukunda Elektronik İmzalı Belgelerin Delil Niteliği, Ankara 2013, s.121.

⁶ **Öztaş, B.**: Miras Hukuku, 5. Bası, Ankara 2012, s.180-181.

güvenliğinin sağlanması arzu ediliyorsa, bu durumda miras bırakacak olanın resmî vasiyetname formatını tercih etmesi daha uygun bir tutum ve davranış teşkil eder.

Ayrıca, Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkındaki Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca (krş. Elektronik İmza Kanunu m.5, II), teminat sözleşmelerinin de, noterler tarafından, elektronik ortamda, güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilmeleri mümkün değildir. Burada sözü edilen teminat sözleşmelerinin başında, kişisel teminatların en önemli grubunu teşkil eden kefalet sözleşmeleri de yer alır⁷. Kanun koyucu, kefalet sözleşmeleri bağlamında, yazılı şekli (adî yazılı), geçerlilik şekli olarak öngörmüş ve ayrıca bu bağlamda, sözleşmede, kefilin sorumlu olacağı azamî miktarın, kefalet tarihinin ve müteselsil kefil sıfatıyla kefalet verilecekse, buna ilişkin ibarenin, bizatihi, kefilin el yazısıyla yazılması zorunluluğunu öngörmüştür (Türk Borçlar Kanunu m.583, I)⁸. Kefalet sözleşmesi, yukarıda da kendisine işaret edildiği üzere, tipik bir teminat sözleşmesidir ve bu sözleşme, taraflarca arzu edilirse, noterliklerce, düzenleme biçiminde de yapılabilir. Ancak, bu durumda da, noterlikçe düzenleme biçiminde gerçekleştirilecek olan kefalet sözleşmesinde, kefilin sorumlu olacağı azamî miktarın, kefalet tarihinin ve müteselsil kefalet verilmek isteniyorsa, buna ilişkin ibarenin, bizatihi, kefilin el yazısıyla yazılması şarttır. Aynı hususlar, kefalet vaadi sözleşmeleri ve kefalet sözleşmelerinde sonradan yapılan ve kefilin sorumluluğunu artıracak olan değişiklikleri öngören sözleşmelerin, noterliklerce yapılmasının arzu edilmesi halinde de işlerlik kazanır (Türk Borçlar Kanunu m.582, II; m.582, III). Keza, kefalet sözleşmesinin geçerlilik şekline ilişkin olarak Türk Borçlar Kanunu'nun 583. maddesinin birinci fıkrasında öngörülmüş bulunan ve bizatihi kefilin el yazısıyla yazılması gereken hususlara ilişkin olarak yapılmış bulunan belirlemeler, noterlikler aracılığıyla kefalet vaadinde bulunulması ile kefalet tesisi için, bir kimseye, vekâlet verilmesi bağlamında da, aynen geçerlilik taşır⁹.

Yapılmış olan tüm bu tespitler gözetildiğinde, teminat sözleşmeleri arasında yer almaları ve ayrıca Türk Borçlar Kanunu'nun 583. maddesinin

⁷ Acar, s.121.

⁸ Kefalet sözleşmesinde, ticarî olmayan bir iş bağlamında verilen kefaletin, müteselsil kefalet olduğuna ilişkin kefalet verenin el yazısıyla herhangi bir belirlemede bulunulmamişsa, bu durum kefalet sözleşmesinin geçerliliğini etkilemez; kefalet, adî bir kefalet olarak kabul edilir ve işlem görür. (Eren, s.776; Reisoğlu, S.: Türk Kefalet Hukuku, Ankara 2013, s.101).

⁹ Reisoğlu, s.101.

birinci fıkrası uyarınca, bir anlamda özel bir merasimi; yani, mutlaka kefilin el yazısıyla icra edilmesi gereken bir evreyi içermeleri sebebiyle, kefalet sözleşmesi akdedilmesi, kefalet vaadi verilmesi ve bu bağlamda vekâlet verilmesi işlemlerinin, noterler aracılığıyla gerçekleştirilmesinin arzu edilmesi halinde, noterlerin, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla bu işlemleri yapmaları hukuken caiz değildir; sözü edilen işlemler, noterlerce, ancak fizikî ortamda yapılabilir. Aynı durum, mevcut bir kefalet sözleşmesinde, kefil bağlamında öngörülmüş olan sorumluluğun artırılması sonucunu doğuran değişiklikler içeren yeni sözleşmeler yapılmasının noterliklerce gerçekleştirilmek istenmesi bağlamında da geçerlilik taşır. Kefalet sözleşmesiyle ilgili olarak, kefaletin şekline ilişkin yapmış olduğumuz bu tespitler (Türk Borçlar Kanunu m.583, I), yine, gerçek kişilerce, kişisel güvence verilmesine ilişkin olarak, başka ad altında, noterlikler aracılığıyla yapılacak olan diğer sözleşmeler bağlamında da, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyecekleri hususunda aynen uygulanma alanı bulur (Türk Borçlar Kanunu m.603).

Bu çerçevede, teminat sözleşmeleri bütünü içinde yer almaları ve kefalet sözleşmesine benzeyen sözleşmeler konumunda bulunmaları sebebiyle (Türk Borçlar Kanunu m.603), garanti sözleşmeleriyle üçüncü şahsın fiilini taahhüt sözleşmeleri de, noterliklerce, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla gerçekleştirilemezler.

Aynî güvence sağlayan sözleşmelerin en önemli kategorisini rehin sözleşmeleri oluşturur¹⁰. Burada, noterlik uygulaması bağlamında da, ayrı bir önem taşıması sebebiyle, ticarî işletme rehni sözleşmeleri üzerinde durmakta yarar vardır. 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca, ticarî işletme rehni sözleşmesinin, ticarî işletmenin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili çevresinde yer alan noterlikçe, düzenleme biçiminde gerçekleştirilmesi şarttır. Burada öngörülmüş olan resmî şekil de, geçerlilik şeklidir¹¹. Hem geçerlilik şekli olarak resmî şekle kanunen tâbi tutulmuş bulunmaları hem de aynî teminat sözleşmeleri arasında yer almaları sebebiyle, ticarî işletme rehni sözleşmelerinin, noterliklerce, güvenli elektronik imzayla elektronik ortamda gerçekleştirilmeleri hukuken mümkün değildir¹².

¹⁰ Eren, s.766.

¹¹ Dolaylı bir biçimde, aynı yönde tespit için bkz.: Şener, O.H.: Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016, s.32.

¹² 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu, 1.1.2017 tarihinde yürürlüğe girecek olan 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ile yürürlükten kalkacaktır (6750 s.K. m.17). 6750 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, taşınır varlıklar üzerinde rehin hakkının

B. Noterler Tarafından Elektronik Ortamda Yapılabilecek Olan İşlemlerin Gerçekleştirilmesi Usûlü

Noterlerin, güvenli elektronik imzayla yapılabilecek olan işlemleri gerçekleştirirken kullanacakları elektronik ortam, Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sisteminin bir parçasını oluşturan yazı servsidir. Türkiye Noterler Birliği, elektronik ortamda, güvenli elektronik imzayla işlem yapılmasını mümkün kılmak amacıyla, sözü edilen yazı servisini oluşturmuştur (Yön. m.8, I). Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi üzerinden, elektronik ortamda bir işlemin icrası için, başvuruda bulunulması halinde, sözü edilen bilişim sistemi, ilgilinin, herhangi bir notere yönlendirilmeden istediği noteri seçmesine olanak tanınması; seçtiği bir noter yoksa, kendisine en yakın noterliklere erişmesi fırsatının verilmesini sağlayacak şekilde programlanmıştır (Yön. m.8, III). Güvenli elektronik imzayla, elektronik ortamda yapılacak olan tüm noterlik işlemlerinde, zaman damgası kullanılması zorunludur (Yön. m.5, I, c.3). Düzenleme şeklinde yapılması gereken işlemler ile irade beyanlarının alınmasını gerektiren işlemlerin icrası sırasında, tüm ilgililerin, noter huzurunda hazır bulunmaları gerekir. İlgililer, bizatihi noterin huzurunda bulunmadan, güvenli elektronik imzalarını kullanarak Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi'ne girmek suretiyle işlem hazırlıklarını başlatabilirler; ancak, işlemin tamamlanması sürecinin icrası için, noter huzurunda hazır bulunmaları hukukî bir zorunluluktur (Yön. m.5, II). Bu süreçte, ilgililer, işleme katılanlar ve noter, güvenli elektronik imzalarını, Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi üzerinden kullanırlar.

Düzenleme şeklinde olmayan işlemler ile irade beyanlarının noter huzurunda alınmasını gerektirmeyen işlemlerin (Yön. m.6, I) bizatihi noter huzurunda hazır bulunmadan, Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi üzerinden, elektronik imzayla başlatılıp tamamlanması mümkündür. Belgenin düzenlenmesine dair tüm aşamalar, elektronik ortamda yapılır; işlem, noterlik ücretleri, vergi, harç ve diğer giderlerin tahsil edilmesiyle tamamlanır (Yön. m.6, III). Elektronik ortamda gerçekleştirilecek olan bir noterlik işleminin, belgeye dayanması halinde, belge sureti, taraflar, vekilleri veya temsilcileri

kurulması, rehin sözleşmesinin Rehinli Taşınır Sicili'ne (m.2/k) tescil edilmesiyle kurulur. Tescile dayanak teşkil edecek rehin sözleşmesinin elektronik ortamda ya da yazılı olarak düzenlenmesi gerekir. Elektronik ortamda düzenlenen rehin sözleşmesinin, taşınır rehni siciline tescil edilebilmesi için, güvenli elektronik imzayla onaylanması şarttır. Yazılı olarak düzenlenen rehin sözleşmesinin, Rehinli Taşınır Sicili'ne tescil edilebilmesi için, tarafların imzalarının noterce onaylanması veya sözleşmenin sözü edilen sicil yetkilisinin huzurunda imzalanması şarttır.

tarafından, güvenli elektronik imzayla imzalanarak, elektronik ortamda, notere gönderilebilir. Gönderilen belgenin aslının ibrazının zorunlu olduğu haller ile söz konusu belgenin Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi üzerinden doğrulanamaması halinde, belge aslının, fizikî olarak başvurudan sonraki üç işgünü içerisinde ve herhalükârda işlemin tamamlanmasından önce, ibrazı zorunludur. Belgenin doğrulanamaması halinde, bu üç günlük süre, duruma ilişkin bildirim, ilgiliye noter tarafından kısa mesaj servisi, kayıtlı elektronik posta ya da Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi vasıtasıyla iletildiği günden itibaren işlemeye başlar. Bu sürenin sonunda, belgenin ibraz edilmemesi halinde, işlem başvurusu iptal edilir (Yön. m.4, IV).

Noterlerin, Noterlik Kanunu'nun 61. maddesi çerçevesinde yapacakları tespit işlemleri, ilke olarak, fizikî ortamda gerçekleştirilir. Ancak, ilgilinin talep etmesi halinde sözü edilen işlem grubunun da elektronik ortamda, noterliklerce gerçekleştirilmeleri mümkündür (Yön. m.5, V; m.2). Burada özellik arz eden husus, elektronik ortamdaki durum, görüntü veya benzeri verilerin, tespitidir. Yönetmeliğin 6. maddesinde, elektronik ortamdaki bir verinin, tespiti işleminin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin olarak özel bazı belirlenmelerde bulunulmuştur. Her şeyden önce, burada sözü edilen, elektronik ortamdaki bir verinin tespiti işleminden, bir donanımdaki veya internet ortamındaki verinin, tespiti işlemi ile o verinin belirli bir anda ya da zaman aralığında, o anki veya zaman aralığındaki halinin değişmez olarak belirlenmesi, tekrar edilebilir bir halde tutulması ve saklanması anlaşılır. Tespit edilecek veri, bir donanımda ise tespit, malikin ya da zilyetin rızasıyla, noterlikte veya mahallinde yapılabilir. Tespit edilecek veri, internet ortamındaysa, tespit işlemi, ancak, bu durumda, Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi kullanılmak suretiyle gerçekleştirilebilir (Yön. m.5, VI/a,b,c).

İşleme katılanların tamamının güvenli elektronik imzalarıyla elektronik ortamda gerçekleştirilen bir noterlik işlemi için, talep edilmedikçe, ayrıca fizikî ortamda herhangi bir belge düzenlenmez; elektronik ortamda düzenlenmiş olan bu belge, yine elektronik ortamda saklanır ve yine bu ortamda ilgili kişi veya kurumlara gönderilir (Yön. m.9, I). İşleme katılanların tamamının güvenli elektronik imzasıyla gerçekleştirilmiş olan bir noterlik işlemi konu alan elektronik belgenin, ilgililerce fizikî ortamda bir örneğinin çıkartılmasının talep edilmesi halinde, noter, fizikî ortamda hazırlanan bu belgeye, elektronik ortamdaki belgenin aynısı olduğuna dair bir şerh düşer; onu mühürler ve ilgisine tevdi eder.

İlgilisi tarafından, noterlikçe, elektronik ortamda gerçekleştirilen bir belgenin, üçüncü bir kişiyle elektronik ortamda paylaşılması istenilirse, belge, gerekli ücretlerin ödenmesi koşuluyla, üçüncü kişinin, kayıtlı elektronik posta adresine gönderilmek yahut üçüncü kişinin, Türkiye Noterler Birliği tarafından bilgi ve belge paylaşımı için protokol imzalanan bir kurum veya kuruluş olması halinde, bu belgeye ilgili protokol hükümleri çerçevesinde erişimini sağlamak ya da ilgiliye erişim kodu verilmiş ise, bu kod ile Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi'ne girmesine olanak vermek suretiyle paylaşılır (Yön. m.11, I).

İşleme katılanların tamamının güvenli elektronik imzasıyla yapılan noterlik işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili hukukî düzenlemeye uyulmak kaydıyla, gerektiğinde, noterler ile diğer kişi ve kurumlarla da paylaşılabilir. El ürünü imzayla hazırlanıp, güvenli elektronik imzayla Türkiye Noterler Birliği Bilişim Sistemi'ne kaydedilen işlemlere ilişkin bilgilerin de, gerektiğinde, noterler ve diğer kişi ve kurumlarla, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukukî kurallara uyulması kaydıyla, paylaşılması mümkündür (Yön. m.10, I, II).

Yabancı ülkelerde, Türk vatandaşlarının, noterlik işlemleri, orada bulunan Türk konsoloslukları aracılığıyla, yukarıda belirtilmiş olan usûl dairesinde, güvenli elektronik imzayla, elektronik ortamda gerçekleştirilebilir (Noterlik Kanunu m.195; Yön. m.12).